



ЛІТЕРАТУРНА СПАДЩИНА ВІРИ БОГДАНІВСЬКОЇ-ПОПОВОЇ

У Сосницькому краєзнавчому музеї знаходиться чудове двотомне видання книги Віри Богданівської “Очерки, статьи и отрывки” (Санкт-Петербург: Типография В. Кишбаума, - 1898).

Віра Євстафіївна Богданівська - одна з найосвіченіших жінок Російської імперії, доктор хімічних наук, авторка першого підручника з хімії.

Проте мало хто знає, що вона була ще і чудовою письменницею, і що саме чернігівські чудові краєвиди надихали її на літературну діяльність.

Віра народилася 17 вересня 1867 року в Петербурзі, в сім'ї професора медицини Євстафія Івановича Богданівського та потомственої аристократки Антоніни Віталіївни Прозоровської. Дівчинка разом з братом Віталієм та сестрою Надією отримала чудове виховання та ґрунтовну освіту. У родині панував культ книги, музики, знань. Друзями сім'ї були визнані світила науки - Сеченов, Боткін, Бородин, Зінін.

Закінчивши з відзнакою Смольний інститут, Віра стала слухачкою фізико-математичного відділення Бестужівських курсів, мріяла вчитися за кордоном.

Таку можливість надав їй Яків Кузьмич Попов - полковник, начальник патронного заводу, уродженець Чернігівської губернії. Він працював разом з науковим керівником Віри Євстафіївни Климовим над розробкою бездимного пороху. Зустрічаючись з Вірою у лабораторії, Яків Кузьмич знайшов свій ідеал у гарній, розумній 20-річній дівчині, непересічній особистості. І коли після смерті батька Віра опинилась у скрутному економічному становищі, Попов делікатно насмілився освідчитися, запропонувавши свою руку, серце і... гроші. Після роздумів, розмови з матір'ю Віра дала згоду стати його дружиною.

У весільну подорож полковник Попов віз свою молоду дружину на Чернігівщину, у родовий маєток в Шабалинові.

Віра Євстафіївна після сірого похмурого Петербурга була у захопленні від чудової української природи. Їй дуже сподобалось село, маєток чоловіка, що потопає у квітах, алеї, сад, луки над Десною. Саме тут вперше вона почала писати не формули, а вірші.

Згодом Богданівська-Попова стала студенткою Женевського університету, а через два роки, блискуче захистивши дисертацію, отримала диплом доктора хімічних наук. Їй була запропонована робота в Женевському університеті, але Віра Євстафіївна вирішила, що повинна працювати на батьківщині.

У Санкт-Петербурзі Богданівська-Попова стала викладачем Вищих

жіночих курсів. Лекції першої в історії курсів жінки-викладача проходили при переповненій аудиторії. У наукових колах з великою цікавістю читали її праці, вона вела відділ рефератів зарубіжної літератури в “Журналі Російського фізико-хімічного товариства”.

А кожного літа, за традицією, подружжя їхало у Шабалинів. Саме тут внутрішній світ Віри Євстафіївни стикався з таким чудовим зовнішнім світом, що вона не могла не писати. З-під пера молодої жінки з'являлися вірші, оповідання, нариси, повісті. А в селі завдяки клопотам та коштам Попових були відкриті й успішно працювали ремісниче училище, чотирикласна школа, фельдшерсько-акушерський пункт.

У 1894 році Попов (а він тоді уже мав звання генерала) був призначений начальником великого збройного заводу в Іжевську. Після першого випуску вищих жіночих курсів у 1896 році Віра Євстафіївна приїхала до чоловіка. На заводі була чудова лабораторія, і молода вчена стала працювати над дослідями з синильною кислотою і фосфором.

Того ранку видалась чудова погода. Яків Кузьмич пішов на завод, а Віра Євстафіївна - в лабораторію. А близько 10-ї години будинок здригнувся від вибуху. Віра Євстафіївна померла від зараження крові, встигнувши сказати чоловікові лише, щоб поховав її в Шабалинові. Тіло покійної було забальзамовано, і сумний поїзд виїхав до Чернігова, а там труну перевантажили на пароплав, який по Десні рушив на Шабалинів. Неподалік кладовища побудували причал, до якого і приплив пароплав, порушуючи тишу тривожними гудками. На березі стояли шабалинівці з хором і священником. Усе село прощалось зі своєю благодійницею. А через два роки на місці, де назавжди кинула свій якір Віра Євстафіївна, була збудована гробниця у вигляді корабля.

Постарілий генерал, який після смерті дружини жив у Шабалинові, щодня приходив на могилу. Сумуючи, Яків Кузьмич розбирав Вірині папери, перераховував її твори, а в 1898 році видав у Петербурзі перші два томи її творчого доробку, до яких увійшли оповідання “Особисте життя”, “Матеріаліст”, “В кайданах”, “З натури”, “Спокута” та інші. Це глибоко ліричні розповіді, присвячені проблемам сімейного життя, жіночій долі, філософські роздуми. Попов готував до видавництва третій том, до якого мали ввійти вірші Віри Євстафіївни та листи. На жаль, події в Російській імперії не дали йому змоги здійснити намір. Три революції, дві війни, нерозуміння дійсності остаточно підкосили його. Чужим був генерал для білих, не сприймав і червоних. Після довгих роздумів і вагань Яків Кузьмич, доручивши нагляд за могилою дружини селянину Федору Машталеру, передавши новій владі все своє майно, виїхав до Криму, а звідти - за кордон. Думав тимчасово, а виявилось назавжди. Десь там, у невідомості, і загубилися його сліди.

А вакханалія розбою продовжувалась. Федір Машталер, що за дорученням генерала кожного ранку ходив до гробниці, одного разу не повірив своїм очам: двері каплиці були зламані, лампади не горіли. Віра Євстафіївна лежала на підлозі, не було на ній ні золотих сережок, ні брошки з діамантом, ні обручки. Поруч стояла розбита труна. Машталер разом з односельцями знову поховали тіло. Час і люди докінчили чорну справу. По цеглині розібрали пам'ятник-корабель, розтягли залізні деталі. Згорів у печах чудовий сад Попових, згорів і весь маєток генерала, який так любила Віра Євстафіївна.

Проходять роки, та, на жаль, могила Богданівської-Попової і сьогодні в

руїнах, хоч люди пам'ятають про її добрі справи. Бібліографічною рідкістю стали твори Віри Богданівської. Якщо вам трапиться нагода - зайдіть до Сосницького краєзнавчого музею, візьміть в руки чудово оформлене, багато ілюстроване двотомне видання Віри Богданівської і пориньте у світ її героїв. Ви відчуєте, як спокій, рівновага настане у душі, відчуєте гордість за наш придеснянський край, який з давніх-давен надихав на творчість багатьох людей, в тому числі і Віру Євстафіївну Богданівську-Попову.

